

Spolupráca podnikov a vysokých škôl

Monika BAČOVÁ

Úvod

Vysoké školy sú zákonom o vysokých školách definované ako vrcholné vzdelávacie, vedecké a umelecké ustanovizne. Ich poslaním je rozvíjať harmonickú osobnosť, vedomosti, múdrosť, dobro a tvorivosť v človeku a prispievať k rozvoju vzdelanosti, vedy, kultúry a zdravia pre blaho celej spoločnosti, a tým prispievať k rozvoju vedomostnej spoločnosti. Ich hlavnou úlohou je poskytovanie vysokoškolského vzdelávania a tvorivé vedecké bádanie alebo tvorivá umelecká činnosť. Sú to inštitúcie, ktoré vychovávajú odborníkov.

Cieľom príspevku je poukázať ako malé a stredné podniky v Košickom samosprávnom kraji vnímajú vysoké školy a spoluprácu s nimi.

Príspevok je rozdelený do 4 kapitol. V prvej kapitole poskytujeme základné informácie o uskutočnenom prieskume a stručne vysvetľujeme postup uplatnený pri prieskume medzi podnikmi Košického samosprávneho kraja.. V druhej kapitole charakterizujeme Košický samosprávny kraj, v ktorom bol prieskum uskutočnený. V tretej kapitole sú uvedené informácie o podnikoch, ktoré sa do prieskumu zapojili. Štvrtá kapitola poukazuje na spoluprácu malých a stredných podnikov a vysokých škôl v Košickom kraji.

1. Základné informácie o prieskume

Na východnom Slovensku bol uskutočnený dotazníkový prieskum, ktorého sa zúčastnili malé a stredné podniky. Cieľom projektu¹ bolo analyzovať stav malých a stredných podnikov a podnikateľského prostredia na východnom Slovensku, prístup malých a stredných podnikov ku prostriedkom pomoci vrátane pomoci z Európskej únie pohľad podnikov na spoluprácu s vysokými školami a následne vymedziť konkrétne problémy

---

¹ Projekt VEGA č. 1/2553/05 Riešenie niektorých problémov podpory rozvoja regiónov riešený na Podnikovohospodárskej fakulte EU so sídlom v Košiciach. S týmto projektom logicky súvisí aj projekt VEGA č. 1/4639/07 Úloha a postavenie univerzít pri budovaní regionálnych sietí ako predpokladu regionálneho rozvoja riešený na Fakulte verejnej správy UPJŠ v Košiciach.

v oblasti podpory rozvoja regiónov a navrhnuť niektoré možnosti ich riešenia.

Dotazník určený pre malé a stredné podniky bol rozdelený na deväť častí: Profil organizácie, Financovanie malých a stredných podnikov, Riadenie nákladov, Spolupráca s vysokými školami, Platobný styk, Inovácie, Podnikateľský plán, Využívanie prostriedkov Európskej únie, Vzdelávanie. Obsahoval 123 otázok.

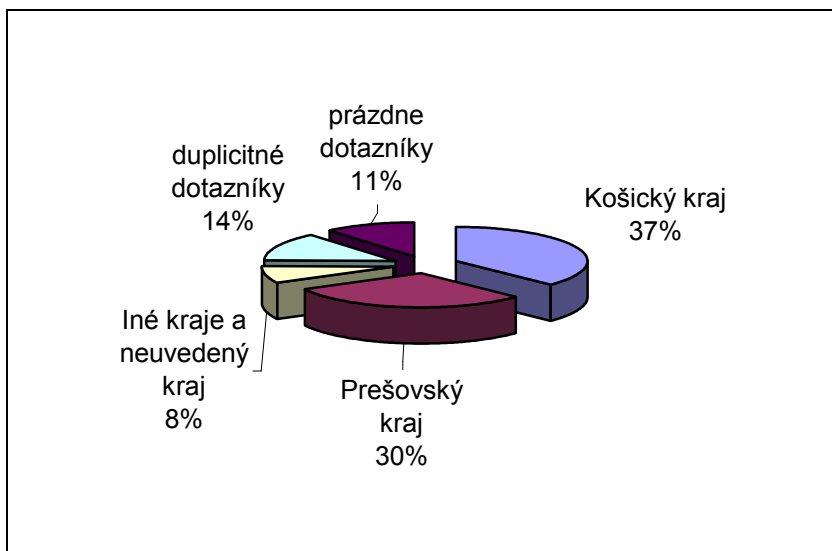
Dotazníky boli distribuované v druhom štvrťroku 2006 učiteľmi a študentmi troch verejných vysokých škôl pôsobiacich na Slovensku.

Dotazníky boli zverejnené na webovskej stránke Podnikovohospodárskej fakulty EU v Bratislave so sídlom v Košiciach. Respondenti ich vyplňali a následne v elektronickej alebo v tlačenej podobe doručili distribútorom dotazníka. Malé a stredné podniky vyplňali dotazník aj cez webovský formulár. Vo všetkých prípadoch bolo zabezpečené anonymné vyplnenie dotazníka.

Po ukončení zberu údajov údaje z dotazníkov boli natypované do tabuľky v Microsoft Excel. Následne boli očistené od duplicitných dotazníkov. Očistené údaje boli podrobené podrobenej analýze.

Celkový počet dotazníkov určených pre malé a stredné podniky odoslaných prostredníctvom webu bolo 902. Z toho 100 záznamov bolo prázdnych a 123 duplicitných. To znamená, že celkový počet správne vyplnených dotazníkov bol 679. Štruktúra respondentov dotazníka pre malé a stredné podniky je uvedená v Grafe 1.

Graf 1 Štruktúra respondentov dotazníka pre malé a stredné podniky

Zdroj: vlastný prieskum

V ďalšom texte pozornosť budeme venovať už len podnikom z Košického samosprávneho kraja.

2. Košický samosprávny kraj

Košický kraj sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenskej republiky. Jeho rozloha je 6 752 014 915 m², čo predstavuje 14 % územia Slovenskej republiky. Počet obyvateľov 771 947 (stav obyvateľstva k 31. 12. 2005), to znamená, že v kraji žije 14 % obyvateľstva Slovenskej republiky. Hustota obyvateľstva na km² je 114. V rámci Slovenskej republiky na severe susedí s Prešovským krajom, na západe s Banskobystrickým krajom. Na juhu hraničí s Maďarskou republikou a na východe s Ukrajinou.

Administratívne sa člení na 11 okresov. Štyri okresy (Košice I, II, III, IV) sú vytvorené v meste Košice. Ďalšími okresmi sú Gelnica, Košice-okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov. Všetky okresy okrem okresu Košice-okolie majú svoje okresné mesto (v okrese Košice – okolie túto funkciu čiastočne plní mesto Moldava nad Bodvou).

Sídlnú štruktúru kraja tvorí 440 obcí väčšinou s menším počtom obyvateľov, z toho je 17 miest – Čierna nad Tisou, Dobšiná, Gelnica,

Košice, Kráľovský Chlmec, Krompachy, Medzev, Michalovce, Moldava nad Bodvou, Rožňava, Sečovce, Sobrance, Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Strážske, Trebišov a Veľké Kapušany.

Krajským mestom je mesto Košice s počtom obyvateľov 236 tisíc, ktoré je administratívnym, priemyselným, obchodným, ekonomickým, vzdelávacím i kultúrnohistorickým centrom regiónu východného Slovenska. Podľa počtu obyvateľov je druhým najväčším mestom na Slovensku po hlavnom meste Bratislave.

Podľa Štatistickej ročenky regiónov Slovenska 2006, ktorú vydal štatistický úrad Slovenskej republiky v Košickom kraji k 31.12.2005 pôsobilo 9 143 podnikov s počtom zamestnancov do 19, 358 podnikov s počtom zamestnancov 20-49, 278 podnikov s počtom zamestnancov 40-249 a 62 podnikov s počtom zamestnancov 250 a viac.

V Košickom samosprávnom kraji pôsobia vysoké školy, ktoré poskytujú vysokoškolské vzdelávanie a realizujú vedeckú a výskumnú činnosť. Na území Košického samosprávneho kraja sídlia 3 verejné vysoké školy (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach, Technická univerzita v Košiciach) a 1 súkromná vysoká škola (Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach). Okrem týchto vysokých škôl na území kraja sídli, resp. pôsobí viacero fakúlt a pracovísk ďalších vysokých škôl.

Okresy kraja na základe ukazovateľov pre hodnotenie úrovne rozvoja okresov môžeme rozdeliť do nasledujúcich skupín okresov podľa stupňa rozvinutosti:

- rozvinutý región, ktorý sa vyznačuje viacsektorovou ekonomickou základňou (okresy Košice I, II, III, IV),
- stabilizovaný (postupne sa transformujúce), ktorý disponuje podmienkami pre ďalší rozvoj (okresy Spišská Nová Ves a Michalovce),
- problémový región
  - *stagnujúci*, ktorý má jednostranne orientovaný ekonomický potenciál. Vyznačujú sa nízkou mierou ekonomickej aktivity, nedostatočným využívaním vlastného potenciálu, vysokou mierou nezamestnanosti (okresy Košice-okolie, Rožňava a Trebišov),
  - *depresný*, ktorý zaostáva v dôsledku úpadku profilujúcich odvetví, resp. oblasť s nízkym ekonomickým potenciálom (okresy Sobrance a Gelnica).

3. Štruktúra respondentov prieskumu

Podľa Nariadenia Komisie (ES) č.70/2001 z 12. januára 2001 o použití článkov 87 a 88 zmluvy ES na štátnu pomoc malým a stredným podnikom malé a stredné podniky podľa počtu zamestnancov rozdeľujeme na:

- *mikropodniky* s počtom zamestnancov do 9,
- *malé podniky* s počtom zamestnancov od 10 do 49 a
- *stredné podniky* s počtom zamestnancov od 50 do 249.

Odporúčanie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o definícii mikro, malých a stredných podnikov za podnik „považuje každý subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť bez ohľadu na jeho právnu formu. Sem patria najmä samostatne zárobkovo činné osoby a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti a partnerstvá alebo združenia, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť“². Uvedené odporúčanie definuje nasledujúce kategórie podnikov:

- kategóriu *mikro, malých a stredných podnikov (MSP)*, ktorú tvoria podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov EUR a/alebo celková ročná bilančná hodnota nepresahuje 43 miliónov EUR,
- v rámci kategórie MSP *malý podnik* definuje ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 50 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná bilančná hodnota nepresahuje 10 miliónov EUR,
- v rámci kategórie MSP *mikropodnik* definuje ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 10 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná bilančná hodnota nepresahuje 2 miliónov EUR.

Štruktúra podnikov – respondentov podľa ich veľkosti meranej počtom zamestnancov je uvedená v Tabuľke 1².

Počet zamestnancov	Košický kraj
0 - 9	222
10 - 249	87
50 - 249	27
SPOLU	336

Tabuľka 1 Veľkostná štruktúra podnikov

Zdroj: Vlastný prieskum

² V uvedenom prieskume sme sa nezaujímali ročný obrat a/alebo celkovú ročnú bilančnú hodnotu obratu.

Početnosť vyplnených dotazníkov je porovnateľná s početnosťou podnikov, ktoré sú v Košickom kraji štatisticky evidované.

Podľa hlavnej oblasti podnikania najviac podnikov Košického kraja bolo z oblasti “Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru”. Podrobnejšie pozri Tabuľku 2.

Hlavná oblasť podnikania	KOŠICKÝ KRAJ			
	Mikro podnik	Malý podnik	Stredný podnik	Σ
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesné hospodárstvo	12	9	1	22
Rybolov, chov rýb	0	1	0	1
Ťažba nerastných surovín	1	0	0	1
Priemyselná výroba	15	21	10	46
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	5	0	3	8
Stavebníctvo	18	20	4	42
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	66	10	0	76
Hotely a reštaurácie	17	7	0	24
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	10	3	4	17
Finančné sprostredkovanie	14	3	1	18
Nehnutelnosti, prenájom a obchodné činnosti	12	1	1	14
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	0	0	0	0
Školstvo	1	5	0	6
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	10	2	1	13
Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	37	4	2	43
Súkromné domácnosti s domácim personálom	2	0	0	2
Exteritoriálne organizácie a združenia	0	1	0	1

Neuvedené	2	0	0	2
SPOLU	222	87	27	336

Tabuľka 2 Štruktúra podnikov (respondentov) podľa hlavnej oblasti podnikania

Zdroj: vlastný prieskum

Rozloženie veľkostných skupín skúmaných podnikov (respondentov) v okresoch Košického kraja je uvedené v Tabuľke 3.

KRAJ	OKRES	0 - 9	10 – 49	50 - 249	SPOLU
Košický	Košice	133	47	16	196
	Košice-okolie	16	4	2	22
	Gelnica	0	1	0	1
	Michalovce	16	13	3	32
	Rožňava	6	4	0	10
	Sobrance	1	1	0	2
	Spišská Nová Ves	20	6	4	30
	Trebišov	30	11	2	43

Tabuľka 3 Rozloženie jednotlivých veľkostných skupín skúmaných podnikov v okresoch

Zdroj: Vlastný prieskum

Právna forma podnikov, ktoré sa zúčastnili prieskumu je uvedená v Tabuľke 4. Právna forma podnikov – respondentov z Košického kraja.

	Mikropodnik	Malý podnik	Stredný podnik	SPOLU
v.o.s.	1	0	0	1
k.s.	1	0	0	1
s.r.o.	91	64	16	171
a.s.	2	6	9	17
družstvo	0	4	1	5
iné	74	5	0	79
neuvedené	53	8	1	62
SPOLU	222	87	27	336

Tabuľka 4 Právna forma podnikov – respondentov z Košického kraja

Zdroj: vlastný prieskum

Z tabuľky vyplýva, že prieskumu sa zúčastnilo najviac spoločností s ručením obmedzeným. Na druhom mieste je iná právna forma. Respondenti pri tejto odpovedi najčastejšie uvádzali, že sú živnostníkmi.

4. Spolupráca podnikov a vysokých škôl v Košickom kraji

Neoddeliteľnou súčasťou prieskumu bolo aj skúmanie pohľadu mikro, malých a stredných podnikov na spoluprácu podnikov s vysokými školami. V prieskume nás zaujímal názor podnikov či je správne spolupracovať so štátnymi inštitúciami, vrátane vysokých škôl, v ktorých oblastiach vidia potrebu zlepšiť kvalitu absolventov vysokých škôl, či podniky spolupracujú s niektorou vysokou školou, či by v budúcnosti mali záujem spolupracovať s vysokými školami a či by boli schopní umožniť študentom vysokých škôl získať prax, napr. formou stáže alebo prípravy diplomovej práce.

4.1. Spolupráca podnikov so štátnymi inštitúciami, vrátane vysokých škôl

Na otázku či je podľa názoru respondentov správne spolupracovať so štátnymi inštitúciami, vrátane vysokých škôl 310 podnikov odpovedalo pozitívne, 22 podnikov negatívne a 4 podniky na túto otázku neodpovedali.

Štruktúra odpovedí podľa veľkosti podniku je uvedená v tabuľke 5.

	áno	nie	neodpovedali	spolu
Mikropodniky	204	15	3	222
Malé podniky	80	6	1	87
Stredné podniky	26	1	0	27
SPOLU	310	22	4	336

Tabuľka 5 Je správne spolupracovať s vysokými školami?

Zdroj: vlastný prieskum

92 % respondentov z mikropodnikov a malých podnikov a 96 % respondentov stredných podnikov považuje spoluprácu s vysokými školami za správnu vec. Iba 7 % respondentov mikropodnikov a malých podnikov a 4 % stredných podnikov spoluprácu nepovažuje za správnu. Jedno percento mikropodnikov a malých podnikov sa k tejto otázke nevyjadrilo.

Štruktúra odpovedí na uvedenú otázku podľa sídla podnikov v jednotlivých okresoch je uvedená v tabuľke 6.

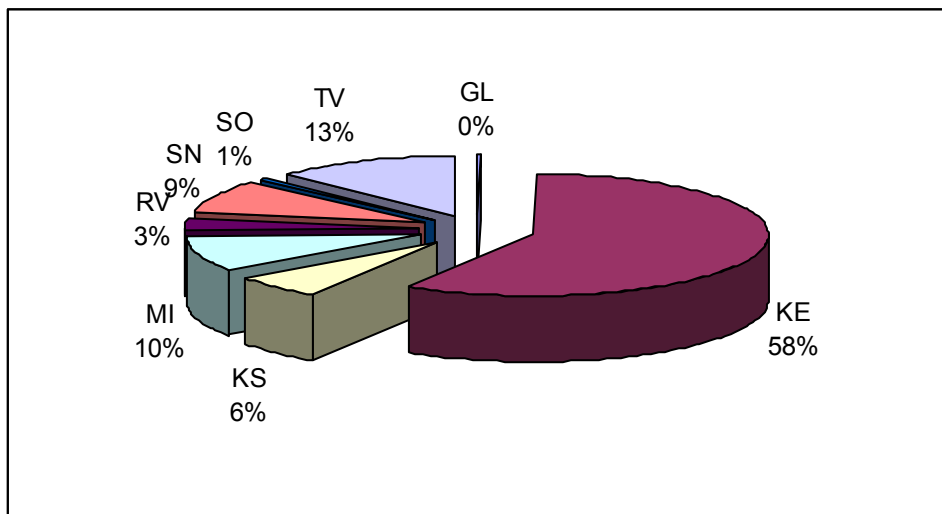
Okres sídla podnikuáno nieneodpovedali

Gelnica	1	0	0
Košice	187	6	3
Košice okolie	19	3	0
Michalovce	24	7	1
Rožňava	10	0	0
Spišská Nová Ves	28	2	0
Sobrance	2	0	0
Trebišov	39	4	0
SPOLU	310	22	4

Tabuľka 6 Je správne spolupracovať s vysokými školami

Zdroj: vlastný prieskum

Graf 2 Je správne spolupracovať s vysokými školami?

Zdroj: vlastný prieskum

Z tabuľky 3 a tabuľky 6 ako aj z grafu vyplýva, že najviac respondentov bolo z okresu Košice. Z uvedeného dôvodu na nasledujúcom texte už nebudeme zvlášť vyhodnocovať výsledky prieskumu podľa jednotlivých okresov, ale budeme uvádzať iba dve kategórie: okres Košice a ostatné okresy Košického kraja.

4.2. Kvalita vzdelania absolventov vysokých škôl

Respondenti mali možnosť vyjadriť sa aj ku kvalite vzdelania absolventov vysokých škôl. Zaujímalo nás, že na základe ich skúseností, v ktorých oblastiach je potrebné zlepšiť kvalitu vzdelanosti absolventov vysokých škôl. V tejto otázke respondenti si mohli vybrať z 8 možností:

- účtovníctvo,
- počítačové zručnosti,
- príprava projektov,
- problematika financovania zo štrukturálnych fondov,
- regionálny rozvoj,
- moderné manažérske techniky,
- oblasť finančného riadenia,
- iné.

Pri možnosti iné sme očakávali, že budú špecifikovať ďalšie oblasti.

Najväčšiu potrebu zlepšenia kvality vzdelanosti absolventov vysokých škôl podniky Košického kraja pociťujú v oblasti prípravy projektov (57,74 % respondentov), ďalej nasledujú oblasti:

- financovania zo štrukturálnych fondov (49,70 % respondentov),
- moderných manažérskych techník (47,62 % respondentov),
- finančného riadenia (45,24 % respondentov),
- regionálneho rozvoja (41,37 % respondentov),
- účtovníctva (40,18 % respondentov),
- počítačových zručností (40,18 % respondentov).

Inú oblasť označilo 4,76 % respondentov, pričom ďalšiu oblasť špecifikovalo 6,85 % respondentov. Respondenti špecifikovali nasledujúce oblasti:

- znalosť cudzích jazykov a jazyková príprava,
- práca s informáciami,
- odborná prax, praktické činnosti a chýbajúce praktické zručnosti,
- prevádzka podnikov, výroba,
- samomotivácia,
- komunikácia so zákazníkmi,
- podniková kultúra, asertivita a životný štýl, zdravie,
- obchodné jednanie,
- medicína

Jeden z respondentov sa vyjadril: „v oblasti prípravy projektov je potrebné kvalitu vzdelanosti zvýšiť enormne“.

4.3. Aktívna spolupráca podnikov s vysokými školami

Z prieskumu vyplynulo, že len 11 % podnikov spolupracuje s vysokými školami. Respondenti uviedli nasledujúce oblasti spolupráce: brigádnicke servis, certifikácia výrobkov, elektroenergetika, elektrotechnika, farmácia, hutníctvo a žiaruvzdorné materiály, hydrogeológia a inžinierska geológia, informačné technológie – strojárstvo, kvalita liečiv, nábor pracovníkov, ochrana ovzdušia, tepelná energetika, ponuka miesta pre stážistu do zahraničia, poradenstvo, vývoj, poradenstvo v oblasti marketingu a reklamy, programovanie, projekčná činnosť, projektovanie a spolupráca pri tvorbe projektov, stavebníctvo, školenia a tréningy, technická oblasť, v oblasti počítačovej techniky a programovania, v rámci odborných činností vykonávaných našou spoločnosťou, výskum a vývoj, vzdelávanie žiakov základných škôl, zdieľanie know-how, spolupráca na národných a medzinárodných projektoch, zdravotníctvo. Okrem uvedených oblastí

respondenti uviedli aj hľadanie schopných ľudí do vedúcich postov medzi študentmi, resp. hľadanie zamestnancov a ponuku – poskytnutie možnosti prexe pre pozície informatikov.

4.4. Záujem podnikov spolupracovať s vysokými školami

Na otázku, či by podniky mali záujem spolupracovať s niektorou vysokou školou, 28 % respondentov odpovedalo pozitívne, 67 % respondentov odpovedalo negatívne a 5 % respondentov neodpovedalo. Štruktúra odpovedí respondentov podľa veľkosti podniku je uvedená v tabuľke 7.

29 % podnikov so sídlom v Košiciach a 27 % podnikov so sídlom v ostatných okresoch Košického kraja odpovedalo pozitívne.

	áno	nie	neodpovedali	SPOLU
Mikropodnik	54	162	6	222
Malý podnik	26	55	6	87
Stredný podniky	15	9	3	27
SPOLU	95	226	15	336

Tabuľka 7 Záujem podnikov spolupracovať s vysokou školou

Zdroj: vlastný prieskum

4.5. Ochota podnikov umožniť študentom vysokých škôl získať prax

Ochota, resp. neochota podnikov umožniť študentom vysokých škôl získať prax vo forme odbornej stáže, možnosti spracovania diplomovej práce či inej oblasti sa vyrovnala a ustálila na štyridsiatichdeviatich percentách respondentov. Dve percentá respondentov na túto otázku nereagovali. Štruktúra odpovedí respondentov podľa veľkosti podniku je uvedená v tabuľke 8.

	áno	nie	neodpovedali	SPOLU
Mikropodnik	83	135	4	222
Malý podnik	58	28	1	87
Stredný podniky	24	2	1	27
SPOLU	165	165	6	336

Tabuľka 8 Ochota podnikov umožniť študentom vysokých škôl získať prax

Zdroj: vlastný prieskum

51 % podnikov so sídlom v Košiciach a 46 % podnikov so sídlom v ostatných okresoch Košického kraja odpovedalo pozitívne.

Záver

Košický kraj, ktorý sa rozprestiera na východe Slovenska, zahŕňa okresy, ktoré sú viac alebo menej rozvinuté. Sú tu vysoké školy, ktoré pripravujú odborníkov, ktorí by mali napomôcť ďalšiemu rozvoju. Malé a stredné podniky to vnímajú pozitívne. Považujú za správne spolupracovať s vysokými školami, ale aktívne s nimi spolupracuje len 11 %. O spoluprácu v budúcnosti má záujem 28 % opýtaných podnikov. V oblasti kvality vzdelania absolventov vysokých škôl podniky vidia rezervy v ich praktických zručnostiach, ale len polovica z nich by bola ochotná umožniť študentom túto prax absolvovať, resp. spracovať diplomovú prácu.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- [1] BAČOVÁ, M. a kolektív. Projekt VEGA 1/2553/05 Riešenie niektorých problémov podpory rozvoja regiónov.
- [2] Analýza súčasného stavu investičného prostredia, Košický samosprávny kraj, Košice 2006.
- [3] Nariadenie Komisie (ES) č.70/2001 z 12. januára 2001 o použití článkov 87 a 88 zmluvy ES na štátnu pomoc malým a stredným podnikom.

- [4] Odporúčanie 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o definícii mikro, malých a stredných podnikov
- [5] Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov.

Adresa autora

Mgr. Ing. Monika Bačová, PhD.

Katedra ekonómie

Podnikovohospodárska fakulta EU so sídlom v Košiciach

Ekonomická univerzita v Bratislave

Tajovského 13, 041 30 Košice

Slovensko

Tel.: +0421(0)55 / 622 19 55 - 258

Fax.: + 0421(0)55 / 623 06 20

E-mail: monika.bacova@euke.sk